

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΩΣ ΑΞΙΑ

Δημήτρης Κ. Μπάκας

Το πολιτικό θέμα φαίνεται, εκ πρώτης όψεως, ότι δεν σχετίζεται άμεσα με το αντικείμενο της παιδαγωγίας και ανδραγωγίας. Και όμως είναι απόλυτα **συνυφασμένο με τη διαμόρφωση του χαρακτήρα των ατόμων, ως μέλη μιας κοινωνίας**. Σε τέτοιο μάλιστα βαθμό που είναι δύσκολο να διακρίνει κανείς εάν τα άτομα δημιουργούν την Κοινωνία ή η Κοινωνία διαμορφώνει τα άτομα σε πρόσωπα. Είναι τόσο σταδιακές οι μεταβολές, ώστε χάνονται οι έννοιες του αιτίου και αιτιατού. **Το ορθό, μάλλον, είναι ότι τα άτομα φτιάχνουν τις κοινωνίες, που τελικά είναι ο «καθρέπτης» τους, αλλά και οι κοινωνίες επηρεάζουν σε τέτοιο σημείο τα άτομα, ώστε να είναι τα «προϊόντα» τους. Μια ολογραμμική σχέση αυτοομοιότητας**. Μια συνεχής διαλεκτική και διαλογική σχέση αναπτύσσεται μεταξύ της κοινωνίας και των μελών της, με κομβικό σημείο το πόσο αντιλαμβάνονται την **κοινή πορεία τους**, τόσο οι εκφραστές της κοινωνίας, φορείς της εξουσίας, όσο και τα μέλη της.

Δυστυχώς, εδώ είναι και το μεγάλο κενό, που πρέπει να προσπαθήσουμε να αντιμετωπίσουμε: **Τα μέλη της κοινωνίας περιορίζονται στα στενά όρια του προσωπικού τους συμφέροντος και αγνοούν, εν πολλοίς, το γενικότερο καλό, από το οποίο απορρέει και το δικό τους**. Από την άλλη πλευρά οι εκλεγμένοι ή διορισμένοι λειτουργοί της εξουσίας, συνήθως, ενεργούν με προτεραιότητα το ίδιον συμφέρον ή το **στενό κομματικό όφελος** (κάτω από το άγχος της επανεκλογής) και απομακρύνονται από το **ουσιαστικό γενικό συμφέρον**, που συνιστά το **αποκλειστικό καθήκον**.

Το πιο σπουδαίο χαρακτηριστικό της δημοκρατικής διακυβέρνησης αλλοιώνεται σημαντικά από τις αδυναμίες, κυρίως, των ατόμων ανεξαρτήτως βαθμού εξουσίας, με δεδομένο ότι η **τελική «εξουσία»** ανήκει σε αυτά. Η σωστή εκλογή των αντιπροσώπων με την αίσθηση ότι ανήκουν στο **γενικό σύνολο** και όχι ως αντιπρόσωποι του καθενός μας **ξεχωριστά είναι θέμα κρίσιμο και υψηλής ευθύνης των εκλογέων**. **Απαιτεί ωριμότητα, παιδεία και καλλιέργεια, άρα φθάσαμε πάλι στα όρια της ανδραγωγίας**.

Οι λαοί, όμως θα μου πείτε, γαλουχούνται από τους «άρχοντες». Έτσι, όντως, συνέβαινε, σχεδόν κατά κανόνα, στα κληρονομικά και απολυταρχικά πολιτεύματα. Έπρεπε να «τρέφονται» με κατάλληλο τρόπο, ώστε να **μη μπορούν να ξεχωρίσουν την πραγματικότητα πέρα από την επιβίωσή τους**. Αυτό εξυπηρετεί τους σκοπούς των αρχόντων **πρώτιστα**. Λαός σε μορφή «αγέλης» ποδηγετείται πιο εύκολα. **Όχι στη γενική πρόοδο, αλλά το ταχύτερο αποτέλεσμα έστω και σαθρό και αίοιο**. Γνωστή η φράση «δώστε στο λαό άρτο και θεάματα», η μέθοδος δηλαδή του Κόμοδου έναντι εκείνης του πατέρα του, του σοφού Αυτοκράτορα της Ρώμης Αυρηλίου.

Και στην περίπτωση της Δημοκρατίας, όμως, παρατηρούνται παρεμφερή φαινόμενα. Το δημοκρατικό σύστημα είναι το **λιγότερο κακό σύστημα διακυβέρνησης**. Έχει πολύ μεγάλο αριθμό θετικών στοιχείων, αλλά και πελώριο αριθμό μειονεκτημάτων. **Η αξία της ελευθερίας είναι το πιο ευαίσθητο αγαθό και απόλυτα συνυφασμένο με την προσωπική μας ευθύνη!** Απαιτεί πολλές αρετές, που δύσκολα κατακτιούνται. Αρετές τόσο των αρχόντων αλλά και των πολιτών. Είναι γνωστή οι άποψη ότι οι φιλόσοφοι και οι άριστοι (**αριστοκρατία**) πρέπει να κυβερνούν. Αυτό στην εποχή μας μάλλον έχει ξεχαστεί. Η εξουσία δεν ασκείται πάντοτε από φιλοσόφους. **Αλλοίμονο!** Τα θέματα είναι τόσο πολύπλοκα και απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις, αλλά και προσόντα ηγετικά. Αποφασιστικότητα, ρηζικέλευθες δράσεις, τόλμη και τόσα άλλα χαρακτηριστικά, που πολύ δύσκολα θα μπορεί να τα έχει ένας απλός διανοούμενος. Απαιτούνται ειδικοί με γνώσεις, αλλά **και όραμα**. Όμως, πρώτιστα θα πρέπει να έχουν **ηθική συγκρότηση**.

Για την ανάληψη της δημοκρατικής διακυβέρνησης απαιτείται σχετική πλειονοψηφία. Αυτό σημαίνει συσπείρωση οπαδών σε κόμματα, τα οποία με κατάλληλη προβολή των προγραμμάτων τους προσελκύουν όσο το δυνατόν περισσότερους ψηφοφόρους. **Τα προγράμματα, όμως, πρέπει να είναι και αρεστά αντίστοιχα σε μεγαλύτερες μάζες**. Οι απαιτήσεις της πλειονοψηφίας των ψηφοφόρων απαιτεί απτά προσωπικά αποτελέσματα (οφέλη), τα οποία είναι εκείνα, κατά κανόνα, **του προσωπικού ενδιαφέροντος**. Και εδώ είναι **το κομβικό σημείο**. Τα Κόμματα πρέπει να «χαϊδεύουν» τα αυτιά των ψηφοφόρων και να είναι πειστικά. **Τα μακροχρόνια σχέδια δεν είναι συνήθως ελκυστικά, γιατί μας παραπέμπουν σε ύστερες εποχές με λιγότερο ενδιαφέρον**.

Μόνο ένα κοινό πλαίσιο υπαρκτό υπάρχει: **να συμπέσει, σε σοβαρό βαθμό, το όραμα των αρχόντων και των πολιτών**. Απαιτείται ένα κοινό όραμα. **Όραμα που προσβλέπει μόνο το σήμερα δεν είναι στην ουσία όραμα**. Είναι απλά η **κατανάλωση**. Είναι στασιμότητα και ας τη νομίζουμε ως πρόοδο και ευμάρεια. Το βλέμμα μας και ο βηματισμός μας είναι σημειακά, **άρα χωρίς**

προοπτική. Χωρίς στόχους, χωρίς κίνητρα για μελλοντική δράση, με γνώμονα τα συμφεροντολογικά μας ενδιαφέροντα. **Χωρίς ηθική διάσταση. Και μάλιστα, όταν αγγίζει την αδικία των προσφιλών μας προσώπων, δηλαδή τους επιγόνους μας. Μη κρυβόμαστε, χωρίς τη μέριμνα για το αύριο αδικούμε τα παιδιά μας ακόμη και τους εαυτούς μας, που ίσως θα τους οδηγήσουμε σε δύσκολες καταστάσεις, γιατί η ζωή είναι γεμάτη από απρόοπτα.**

Τίποτε ουσιαστικά δεν είναι απόλυτα προβλέψιμο. Κανένας μαθηματικός τύπος του οιοδήποτε ανθρώπινου εγκεφάλου θα μπορούσε να χωρέσει το **όλον**, για **μεγάλο χρονικό διάστημα**. Άρα επανερχόμαστε στην αρετή της **ορθοφροσύνης**, που ήδη λησμονήσαμε. Η ευθύνη ανήκει και στους εκλεγμένους άρχοντες, αλλά ανήκει και **σε εμάς**. Οι άρχοντες μάς λένε ότι έχουν τη μαγική λύση και δείχνουν ότι είναι βέβαιοι γι' αυτό. Φυσικά δεν είναι απόλυτα ειλικρινείς. Απλά έχουν τη γνώμη, μιλάμε για τους καλόβουλους φυσικά, ότι θα τα καταφέρουν. Και μάλιστα πλειοδοτούν με πολλά «θα». Θέλουν, όμως, στην πραγματικότητα, κατά βάση, να είναι όσο γίνεται **πιο αρεστοί** στο εκλογικό Σώμα.

Από την πλευρά μας, σε εμάς τους ψηφοφόρους, μας αρέσουν τα «ωραία λόγια». Μας ικανοποιούν περισσότερο από τα σκληρά αληθινά γεγονότα. **Θέλουμε τα γρήγορα ωφελήματα** και, εάν είναι δυνατόν, χωρίς δικό μας κόστος. Γιατί να μη το εξομολογηθούμε και αυτό; Θεωρούμε ακόμη και εξυπνάδα να προβάλλουμε προκλητικά το τι έχουμε «πετύχει» με το που ήλθε στην εξουσία το δικό μας Κόμμα! Αυτό είναι απλά άδικο και άκομψο!

Η Πολιτική είναι το πιο σπουδαίο Λειτουργήμα σε μία δημοκρατική Πολιτεία. Δεν πρέπει να είναι ένα επάγγελμα βιοποριστικό και μάλιστα προσοδοφόρο και πλουτοπαραγωγικό. Είναι διακονία και προσφορά στους συνανθρώπους μας. Είναι στην ουσία αλληλεγγύη και «φιλανθρωπία». Είναι μια τιμή εξαιρετική και αξιωματική για μόχθους, χωρίς αντίστοιχη οικονομική απολαβή. Είναι ένα υψηλό τιμητικό καθήκον.

Έχουν, λοιπόν, σε μεγάλο βαθμό δίκαιο οι συμπολίτες μας, που συνήθως κατατάσσουν όσους άσκησαν αυτό το λειτουργήμα στην τελευταία βαθμίδα της εμπιστοσύνης τους; Αλλά, μάλλον, τους **αδικούμε**, όταν τους βάζουμε όλους σε ένα τσουβάλι και τους κλωτσάμε αλύπητα και ασυλλόγιστα. Όλοι μας γνωρίζουμε πάρα πολλούς, που είναι **πραγματικοί αγωνιστές**. Με ήθος και γνώσεις και όραμα, αλλά πνίγονται μέσα σε εκείνους, που ήταν ανάξιοι της εμπιστοσύνης μας. **Μήπως πρέπει να αναλογισθούμε ότι και εμείς φταίμε; Ναι, μάλιστα φταίμε! Αν κάποιος μιλούσε με ειλικρίνεια και με πρόγραμμα για το κοινό καλό θα τον ψηφίζαμε;**

Η Πολιτική επηρεάζει τα πάντα σε μια δημοκρατική χώρα. Στις αρμοδιότητές της ανήκουν όλα, μα όλα, τα ενδιαφέροντά μας. **Χαράσσω πολιτική σημαίνει καθορίζω τον τρόπο ζωής των συμπολιτών μας**. Από την Πολιτική εξουσία εξαρτάται, εν πολλοίς, η οικονομική ευημερία, η δικαιοσύνη, η ασφάλεια, η ευτυχία των ανθρώπων. Και τώρα και στο μέλλον. Εξαρτάται και η **νοοτροπία και το ήθος** και η αισθητική, αλλά και η ηθική, γιατί από τις ενέργειες της πολιτικής, σε μεγάλο βαθμό, επηρεάζεται και η **Παιδεία των πολιτών**.

Ως πολίτης μιας δημοκρατικής χώρας, που θα ήθελε η Χώρα μου να γίνεται με την πάροδο του χρόνου καλύτερη, έχω κάποιες απλοποιημένες απόψεις για το θέμα της Πολιτικής. Η Δημοκρατία έχει τόσες εποχές διέλθει (από την Αρχαία Αθήνα μέχρι τη Γαλλική Επανάσταση και σήμερα) έχει πλέον **ενηλικιωθεί** και έχει καταστεί επιθυμία όλων των λαών της Γης.

Ασχέτως από την μεγάλη ποικιλία της που έχει εφαρμοστεί, όλοι οι άνθρωποι την προτιμούν γιατί, παρά τα πολλά ελαττώματά της, δεν παύει να είναι η πιο ανθρώπινη από όλα τα άλλα συστήματα διακυβέρνησης.

Πολύ σωστά κατέστη αντικείμενο επιστημονικής εμβάθυνσης και έρευνας, γιατί είναι τόσο πολύπλοκα τα επιμέρους θέματα και απαιτούν, αν μη τι άλλο, στατιστική καταγραφή και επεξεργασία μεθοδευμένη. **Είναι όμως η πολιτική, τέχνη και αρετή. Αποχτιέται σταδιακά.**

(συνέχεια στο επόμενο)

Δημήτρης Κ. Μπάκας
4 Ιουν. 2021